

**UNIWERSYTET
ŁÓDZKI**

Institut
Filologii Germańskiej

Recenzja dorobku naukowego dr Joanny Kic-Drgas w procesie ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

1. Sylwetka Habilitantki

Pani doktor Joanna Kic-Drgas aktualnie jest zatrudniona w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na stanowisku adiunkta. W okresie 2013 – 2016 była również zatrudniona w Instytucie Neofilologii i Komunikacji Społecznej na Politechnice Koszalińskiej. Habilitantka w 2004 r. uzyskała tytuł magistra inżyniera na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (ob. Uniwersytet Ekonomiczny), w 2008 r. tytuł magistra w zakresie lingwistyki stosowanej na Wydziale Neofilologii UAM oraz w 2009 r. dyplom ukończenia Studium Prawa Niemieckiego na Wydziale Prawa i Administracji UAM. W 2012 r. uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa stosowanego na Wydziale Neofilologii UAM na podstawie rozprawy pt. *Fremdsprachenlernen im Seniorenalter. Entwicklung und Evaluation von Lehr- und Lernmaterialien für Senioren.*

2. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitantki

2.1. Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust.1 p.2 Ustawy, tj. monografii pt. *Entwicklung der Schreibkompetenz in einer Fremdsprache an der Hochschule*

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu Ustawy (ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.), Habilitantka przedłożyła do oceny monografię autorską:

Kic-Drgas, Joanna (2022): *Entwicklung der Schreibkompetenz in einer Fremdsprache an der Hochschule. Konzept für die Schreibvermittlung im berufsbezogenen Unterricht am Beispiel von Deutsch als Fremdsprache.* Göttingen: Brill | Vandenhoeck & Ruprecht Verlage | V&R unipress.

Monografia ukazała się nakładem wydawnictwa V&R unipress znajdującego się aktualnie na poziomie II (200 pkt.) wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe Ministerstwa Edukacji i Nauki, liczy 508 stron i zawiera poza słowem wstępnym i wprowadzeniem 10 rozdziałów, streszczenie w języku angielskim, spisy tabel i rysunków, załączniki oraz obszerną bibliografię. Jako przedmiot badania określić można kształtowanie kompetencji pisania w języku obcym do celów zawodowych na poziomie uczelni wyższej na przykładzie zajęć z języka niemieckiego jako obcego (*Deutsch als Fremdsprache, DaF*).

W nienumerowanym rozdziale nazwanym wprowadzeniem (*Einleitung*, str. 13–24) sformułowane i zilustrowane zostały główne cele, pytania oraz tezy badawcze: określenie zadań, kontekstów i sytuacji występowania kompetencji pisania w miejscu pracy oraz ich odzwierciedlenie w kształtowaniu kompetencji pisania w uczelni wyższej (Z_I), identyfikacja niedostatków w zakresie kompetencji pisania do celów zawodowych w miejscu pracy (Z_II) oraz ustalenie aktualnego stanu kształcenia w zakresie pisania do celów zawodowych na uczelniach wyższych w Polsce (Z_3, str. 16). Autorka formułuje w tym miejscu tezę o możliwości optymalizacji procesu kształtowania kompetencji pisania i dostosowania tego procesu do aktualnych potrzeb rynku pracy poprzez wykorzystanie autentycznych sytuacji i tekstów odnoszących się do realiów zawodowych, przy jednoczesnym założeniu, że kształceniu w zakresie kompetencji pisania do celów zawodowych na poziomie uczelni nie jest poświęcona odpowiednia ilość uwagi, co prowadzi do utrudnionej komunikacji w miejscu pracy w przyszłości. W rozdziale ponadto zilustrowana została struktura pracy, wskazano także przesłanki do podjęcia omawianego w pracy tematu badawczego oraz możliwości zastosowania wyników uzyskanych badań.

Rozdział nr 1 (*Fach- und Berufssprachendidaktik...*, str. 25–70) poświęcony jest dydaktyce języków obcych i specjalistycznych do celów zawodowych, czy jak zostało to sformułowane przez Autorkę dydaktyce języków specjalistycznych i zawodowych. Omówione zostało znaczenie języka ogólnego, zawodowego oraz specjalistycznego w nauczaniu języka obcego i w nawiązaniu zdefiniowane zostały pojęcia dydaktyki języka specjalistycznego. W tej części Autorka odnosi się także do dyskursu dotyczącego kształtowania treści nauczania programów studiów także w oparciu o aktualne zapotrzebowanie nowoczesnych rynków pracy, słusznie opowiadając się za potrzebą rozszerzenia koncepcji dydaktyki języka specjalistycznego między innymi o monitorowanie aktualnych potrzeb rynku pracy, wskazując jednocześnie na potrzebę implementowania w proces nauczania języka obcego i specjalistycznego do celów zawodowych możliwie dużej ilości autentycznych materiałów.

W rozdziale nr 2 (*Schreiben als Schlüsselkompetenz...*, str. 71–108) Autorka omawia specyfikę kompetencji pisania do celów zawodowych w kontekście uczelni wyższej oraz zawodowym. Wskazano też na rosnącą rolę kompetencji pisania w środowisku pracy. Słuszne jest uzasadnienie użycia przez Autorkę w tym kontekście pojęcia „kompetencji” względem

węższego i nie oddającego w pełni specyfiki omawianego zakresu umiejętności pisania pojęcia „sprawności językowej” (*Fertigkeit*).

Rozdział nr 3 (*Vermittlung des berufsbezogenen Schreibens...*, str. 109–144) opisuje proces kształcenia kompetencji pisania w nauczaniu języków obcych i fachowych do celów zawodowych. Pisania Autorka przedstawia jako sposób integracji i konstruowania wiedzy (*Wissensintegration und -konstruktion*, por. Philipp 2015), proces oraz medium uczenia się (*Lernprozess und -medium*, str. 131), pisanie w kontekście zawodowym zaś jako proces uczenia się i środek przekazu (*Schreibvermittlungsprozess*, str. 135).

Rozdział nr 4 (*Untersuchungsdesign*, str. 145–170) szczegółowo ilustruje przyjęty do realizacji części empirycznej aparat metodologiczny. Odnosząc się do swojej analizy literatury przedmiotu i słusznego stwierdzenia faktu istnienia znaczącej luki badawczej w zakresie omawianej tematyki, Autorka szeroko opisuje zastosowane w badaniu metody i narzędzia badawcze w ujęciu ilościowym (kwestionariusz ankiety) oraz jakościowym (wywiad).

W rozdziale nr 5 (*Schreibbedarf in Unternehmen...*, str. 171–244) zaprezentowano wyniki badania ankietowego skierowanego do pracowników podmiotów gospodarczych, dla których język niemiecki jest językiem komunikacji wewnętrznej w przedsiębiorstwie oraz których zadania na obecnym stanowisku pracy obejmują komunikację pisemną w języku niemieckim. Autorka formułuje wnioski w oparciu o 245 poprawnie wypełnionych kwestionariuszy ankiet zgromadzonych w okresie od grudnia 2018 r. do lutego 2019 r. W odniesieniu do kompetencji pisania w środowisku pracy w rozdziale niezwykle szeroko i precyzyjnie przedstawiono i omówiono kluczowe wyniki w odniesieniu do takich kategorii jak m. in. rola i znaczenie kompetencji pisania w języku niemieckim w środowisku pracy, oczekiwania stawiane pracownikom względem ich kompetencji językowych przy podejmowaniu pracy i następnie przy realizacji zadań na sprawowanym stanowisku, specyfika gatunków tekstów na obecnym stanowisku pracy, przygotowanie, potrzeby oraz trudności przy produkcji tekstów w języku niemieckim w środowisku zawodowym.

Rozdział nr 6 (*Analyse der Ergebnisse der Interviews mit Lehrkräften*, str. 245–290) ilustruje wyniki badania jakościowego, tj. wyników uzyskanych w ramach 14 wywiadów przeprowadzonych wśród wykładowców uczelni wyższych prowadzących zajęcia w ramach nauczania języka niemieckiego ogólnego i specjalistycznego do celów zawodowych. Autorka szczegółowo omawia kluczowe wyniki badania w takich aspektach jak między innymi rozwój kariery zawodowej uczestników badania, znaczenie, najważniejsze aspekty oraz strategie kształcenia kompetencji pisania w języku obcym do celów zawodowych a także najczęściej spotykane trudności w tym zakresie oraz wykorzystanie materiałów dydaktycznych.

Do uzyskanych wyników badań ilościowych i jakościowych odnoszą się dalsze rozdziały monografii.

W rozdziale nr 7 (*SWOT-Analyse des Stands der Entwicklung der Schreibkompetenz*, str. 291–298) Autorka przedstawia mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w odniesieniu do rozwoju kompetencji pisania na etapie szkolnictwa wyższego oraz w przyszłym środowisku zawodowym. Konkluzją tej części jest wyodrębnienie siedmiu obszarów istotnych dla rozwijania kompetencji pisania do celów zawodowych na poziomie uczelni wyższych: interkulturowość, działania językowe w kontekście zawodowym, autentyczność, zastosowanie narzędzi do cyfrowej obróbki tekstu, wsparcie ogólnego rozwoju językowego, metarefleksja oraz autonomia.

Rozdział nr 8 (*Konzept zur Vermittlung der Schreibkompetenz....*, str 299–374) prezentuje obszerny model kształcenia kompetencji pisania do celów zawodowych w nauczaniu języka obcego na poziomie uczelni wyższej. W oparciu o wskazane w rozdziale nr 7 kluczowe obszary szeroko omówione zostały poszczególne aspekty modelu, takie jak poszczególne kluczowe kroki w rozwoju kompetencji pisania jak analiza potrzeb, ustalenie celów oraz treści nauczania, materiały, metody, strategie, techniki pisania, ćwiczenia, dobór tekstów, ocena i ewaluacja oraz rola nauczyciela.

W rozdziale nr 9 (*Modellvalidierung*, str. 375–404) zaprezentowano wyniki weryfikacji opracowanego modelu w warunkach akademickich, zrealizowanego w dwóch grupach studentów lingwistyki stosowanej UAM, 20 uczestników 3 roku studiów licencjackich oraz 20 uczestników roku 2 studiów magisterskich.

Rozdział nr 10 (*Fazit*, str. 405–410) zawiera wnioski końcowe, dalsze perspektywy badawcze oraz opis możliwości aplikacji wyników w szeroko rozumianej dydaktyce języków obcych i specjalistycznych, w szczególności w odniesieniu do kształcenia kompetencji pisania do celów zawodowych na poziomie uczelni wyższej, także w kontekście trzeciej misji uniwersytetu.

Przedłożona w charakterze osiągnięcia naukowego w rozumieniu ww. Ustawy monografia jest w mojej ocenie pracą we wszystkich aspektach oceny niezwykle wartościową, świadczącą tak o bardzo dużej naukowej dojrzałości Habilitantki oraz Jej predyspozycjach do podejmowania samodzielnych badań naukowych. Zarówno w części teoretycznej jak i empirycznej monografia ma olbrzymi walor poznawczy. Stwierdzam zatem z pełnym przekonaniem, iż monografia autorstwa Pani dr Joanny Kic-Drgas wnosi znaczący istotny wkład w rozwój językoznawstwa oraz glottodydaktyki specjalistycznej i spełnia bez wątpienia wszelkie wymogi stawiane osiągnięciu naukowemu jako podstawy do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

2.2. Ocena pozostałego dorobku naukowego od momentu uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych

Od momentu uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa stosowanego na Wydziale Neofilologii UAM w 2012 r., Habilitantka prowadzi intensywną działalność naukową odpowiadającą tematyce Jej aktualnych zainteresowań badawczych. Należą do nich (1) nauczanie języków obcych osób w wieku senioralnym, (2) interkulturowość w nauczaniu języków obcych i specjalistycznych oraz (3) glottodydaktyka specjalistyczna.

Obszar (1) nauczania języków obcych osób w wieku senioralnym obejmuje początkową fazę pracy badawczej Habilitantki po uzyskaniu stopnia doktora, którego ukoronowanie stanowi publikacja rozprawy doktorskiej w formie monografii autorskiej (Kic-Drgas, Joanna [2013]. *Fremdsprachenlernen im Seniorenalter. Entwicklung und Evaluation von Lehr- und Lernmaterialien für Senioren*. Wrocław – Dresden: Quaestio/Neisse Verlag). Monografia podejmuje tematykę nauczania języka niemieckiego w wieku senioralnym. Na podstawie badań ankietowych zrealizowanych na Uniwersytetach Trzeciego Wieku w Wielkopolsce potwierdzona została postawiona w pracy teza o postrzeganiu seniorów jako niezależnej grupy uczących o odrębnej specyfice oczekiwań oraz potrzeb i ich odpowiednim przełożeniem na materiał dydaktyczny.

W ramach obszaru badawczego obejmującego swoim zakresem (2) interkulturowość w nauczaniu języków obcych i specjalistycznych na uznanie zasługuje redakcja monografii zbiorowej poświęconej tematyce literatury i interkulturowości w nauczaniu języka obcego (Kic-Drgas, Joanna [red.] [2015]. *Literatur und Interkulturalität im Fremdsprachenunterricht am Anfang des 21. Jahrhunderts*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač)

Obszar (3) glottodydaktyki specjalistycznej należy uznać w mojej ocenie za główny nurt zainteresowań i działalności badawczej i projektowej Habilitantki po uzyskaniu stopnia doktora. Publikacje Pani dr Kic-Drgas wpisujące się w tematykę dydaktyki języków specjalistycznych można podzielić na następujące szczegółowe obszary badawcze jak (a) kształcenie nauczycieli języków specjalistycznych, (b) charakterystyka grup uczących się w ramach szeroko rozumianych zajęć dydaktycznych poświęconych językom specjalistycznym (dziennikarze, informatycy, pracownicy sektora motoryzacyjnego czy studenci uczelni technicznych), (c) trudności i problemy w nauczaniu i akwizycji języków specjalistycznych, (d) metody i strategie w nauczaniu języków obcych i specjalistycznych do celów zawodowych oraz (e) aspekty tekstologiczne i leksykograficzne w nauczaniu języków specjalistycznych. W ten obszar zainteresowań badawczych Habilitantki wpisują się także prace poświęcone analizie terminologii specjalistycznej oraz nowym mediom w procesie nauczania języków obcych i specjalistycznych. Nie ukrywam, iż tematyka dydaktyki języków specjalistycznych leży szczególnie w obszarze moich zainteresowań i działalności badawczej, stąd z przekonaniem mogę pozwolić sobie na stwierdzenie, że działalność naukowa i projektowa

Habilitantki tak w szeroko rozumianym obszarze glottodydaktyki specjalistycznej, a w szczególności zaś aspekt kształcenia nauczycieli języków specjalistycznych, stanowi realny, niezwykle wartościowy i pionierski wkład w rzeczony obszar badań, wypełniając tak w obszarze teoretycznym, metodologicznym jak i aplikacyjnym istniejącą znaczną lukę badawczą w tym zakresie, tak w krajowym jak i międzynarodowym dyskursie naukowym.

Zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym dorobek naukowy dr Joanny Kic-Drgas należy uznać za imponujący. Wliczając osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 Ustawy, po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wykazała publikację 3 monografii naukowych (w tym jedna we współautorstwie), 18 rozdziałów w monografiach naukowych (5 we współautorstwie), 27 artykułów w czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym (12 we współautorstwie) oraz 5 publikacji w czasopismach o zasięgu krajowym. Ponadto dr Kic-Drgas jest redaktorką 5 monografii zbiorowych (4 jako współredaktor) oraz autorką 8 recenzji. Ww. dorobkowi publikacyjnemu niewątpliwie należy przypisać międzynarodowy charakter. 24 ze wskazanych publikacji ukazały się w języku angielskim, 17 w języku niemieckim, 1 w języku francuskim oraz 11 w języku polskim.

Dopełnieniem aktywności naukowej Habilitantki jest Jej aktywność w zakresie udziału w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych. Habilitantka deklaruje aktywny udział z referatem po uzyskaniu stopnia doktora w 27 konferencjach zagranicznych oraz 43 konferencjach krajowych, w tym 9 o zasięgu międzynarodowym. Do działalności naukowej Habilitantki należy również zaliczyć pobyty i staże badawcze w uczelniach zagranicznych (Turcja, Niemcy). Pani dr Kic-Drgas uczestniczyła ponadto łącznie w 17 komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych, w przypadku dwóch w charakterze przewodniczącej komitetu organizacyjnego jako pomysłodawczyni konferencji (osiągnięcia te postrzegam jako znajdujące się na styku działalności naukowej i organizacyjnej). Habilitantka uczestniczy ponadto w komitetach redakcyjnych czasopism naukowych, najbardziej aktywnie od 2017 jako Sekretarz Redakcji czasopisma *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics* (aktualnie 40 pkt. wg. listy MEIN). Wymienić należy w tym miejscu ponadto Jej członkostwo w międzynarodowych i krajowych towarzystwach naukowych (Polskie Towarzystwo Neofilologiczne, Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego, Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej, Stowarzyszenie Germanistów Polskich, Groupe d'Etude et de Recherche en Anglais de Specialite).

Z pełnym przekonaniem można w mojej ocenie stwierdzić, że aktywność naukowa Habilitantki wykraczająca poza opublikowanie osiągnięcia w rozumieniu ww. Ustawy zasługuje na ocenę jednoznacznie pozytywną.

3. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

W swojej działalności Habilitantka wykazuje także olbrzymie zaangażowanie w działalność o charakterze dydaktycznym, organizacyjnym oraz popularyzatorskim. W obszarze dydaktyki Habilitantka łączy swoją aktywność z prowadzoną działalnością naukową, realizując zajęcia dydaktyczne m. in. w zakresie języków specjalistycznych (j. biznesu, j. gospodarki i ekonomii), translacji oraz komunikacji interkulturowej. Habilitantka jest autorką podręcznika z obszaru angielskiego języka ekonomicznego (Kic-Drgas, Joanna [2015]: *Professional English. Introduction to Economics*. Koszalin: Wydawnictwo Naukowe Politechniki Koszalińskiej). Od momentu uzyskania stopnia doktora Habilitantka jest promotorem pomocniczym w trzech przewodach doktorskich (jedno postępowanie ukończone w 2020 r., dwie dysertacje w przygotowaniu) oraz wypromowała łącznie 56 prac licencjackich (Politechnika Koszalińska, UAM).

Pani dr Joanna Kic-Drgas wykazuje bogate portfolio działalności organizacyjnych i popularyzujących naukę. Zaliczyć do nich należy liczne funkcje administracyjne jak m. in. opieka nad pracami koła naukowego (*Anglicus*, Politechnika Koszalińska), organizacja licznych wydarzeń specjalnych, opieka nad naukowcami i studentami z zagranicy, prowadzenie licznych wykładów oraz warsztatów czy udział w zespołach eksperckich i gremiach konkursowych, jak również działania w ramach trzeciej misji uczelni, tj. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Habilitantka stale starała się podnosić swoje kompetencje warsztatowe i metodologiczne poprzez uczestnictwo w licznych stażach czy szkoleniach.

Działalność i wysoka aktywność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Habilitantki została niejednokrotnie doceniona i wyróżniona poprzez przyznanie Jej m. in. stypendium JM Rektora UAM za wyniki w pracy naukowej (2021 r.), nagrody JM Rektora UAM za działalność dydaktyczną (III stopnia, 2019 r.) czy nagrody JM Rektora Politechniki Koszalińskiej za działalność naukową (II stopnia, 2016 r.)

4. Konkluzja

Sylwetka Habilitantki oraz Jej osiągnięcia naukowe, organizacyjne i popularyzatorskie składają się na obraz osoby niezwykle aktywnej i rozpoznawalnej w wymienionych wyżej obszarach badań, łączącej wyżej wymienione aktywności w niezwykle umiejętny i dojrzały sposób. Niewątpliwie w ocenie Habilitantki na szczególne wyróżnienie zasługuje olbrzymia aktywność naukowa dr Joanny Kic-Drgas, poświadczona niezwykle sprawnym i obserwowalnym w licznych publikacjach warsztatem badawczym. Z przedłożonego do oceny dorobku naukowego wyłania się obraz niezwykle dojrzałego naukowca, samodzielnie i konsekwentnie poszukującego rozwiązań problemów badawczych. Podsumowaniem i ukoronowaniem

aktywności naukowej Habilitantki na obecnym etapie rozwoju naukowego jest wskazana jako osiągnięcie naukowe monografia habilitacyjna. Autorka w sposób bardzo umiejętny łączy w niej obszary swoich zainteresowań badawczych.

Po dokładnym zapoznaniu się i analizie osiągnięć dr Joanny Kic-Drgas z pełnym przekonaniem mogę stwierdzić, że prezentuje Ona dojrzałą postawę naukową oraz samodzielność w realizacji zadań badawczych.

Biorąc zatem pod uwagę pozytywną ocenę osiągnięcia naukowego (tj. monografii pt. *Entwicklung der Schreibkompetenz in einer Fremdsprache an der Hochschule*) oraz pozostałego dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego Habilitantki, stwierdzam, iż w mojej ocenie **Pani dr Joanna Kic-Drgas w pełni spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego** (ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).
Z pełnym przekonaniem wnioskuję zatem o dopuszczenie Pani dr Joanny Kic-Drgas do dalszych etapów zmierzających do nadania stopnia doktora habilitowanego.

Łódź, 3 lutego 2023 r.

dr hab. Jacek Makowski, prof. UŁ